

АНОТАЦІЯ

Хамига Ю.Я. Фінансове шахрайство: критерії ідентифікації та напрями мінімізації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Західноукраїнський національний університет МОН України, Тернопіль, 2020.

У дисертації обґрунтовано теоретико-концептуальні засади фінансового шахрайства як деструктивного економічного феномену, виокремлено критерії ідентифікації та сформовано практичні рекомендації щодо векторів його мінімізації в сучасних умовах.

Акцентовано, що нинішня соціально-економічна та політична нестабільність формують сприятливе підґрунтя для поширення різного роду шахрайських схем на теренах України. Однак, незважаючи на величезні негативні суспільно-економічні наслідки, ця проблема залишається однією з найменш досліджених у сучасній фінансовій науці. Натомість у зарубіжних країнах проблема фінансового шахрайства знаходиться у центрі уваги не лише учених-фінансистів, але й службовців відповідних урядових структур. Тож у дисертації проблеми фінансового шахрайства досліджувалися насамперед з точки зору економіки та фінансів з одночасним використанням надбань інших наукових напрямів (юриспруденції, соціології, психології тощо).

Під фінансовим шахрайством запропоновано розуміти сукупність економічних відносин, які реалізуються юридичними або фізичними особами (як правило, без насильницьких дій) у процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів (доходів) шляхом обману або зловживання довірою чи службовим становищем з метою отримання економічної та/або іншої вигоди (особистої, корпоративної чи на користь третіх осіб).

У роботі наголошено, що важливим елементом ідентифікації фінансового шахрайства є виявлення основних причин (передумов існування) цього явища, серед яких: можливість, мотивація та самовиправдання шахрайських дій, що відображені у авторській «піраміді» причин виникнення

та умов реалізації фінансового шахрайства. Серед усього розмаїття причин фінансового шахрайства виокремлено такі основні їх групи: причини соціально-економічного, морально-психологічного, нормативно-правового та інфраструктурно-організаційного характеру, а також віктимність (віктимогенність) поведінки українських громадян.

Зважаючи на те, що прояви шахрайських дій є досить різноманітними й постійно модифікуються та удосконалюються, у дисертації систематизовано різновиди фінансового шахрайства (залежно від об'єкта шахрайських дій; за сферою реалізації; за способом вчинення; за способом (інструментами) реалізації) та сформовано узагальнену його типологізацію за інституційними секторами економіки й залежно від об'єкта шахрайських дій, що сприятиме виявленню найбільш «чутливих» до фінансового шахрайства секторів національної економіки та визначенню пріоритетних напрямів і конкретних заходів протидії цьому негативному явищу в сучасних реаліях.

У дисертації акцентовано, що в умовах стрімкого ускладнення бізнес-процесів та недосконалої структури управління ними однією із надзвичайно гострих проблем стала проблема активізації проявів корпоративного шахрайства у вітчизняних організаціях. Серед найвагоміших факторів, що «підживлюють» корпоративне фінансове шахрайство, виокремлено: специфіку людської природи, високий рівень корупції і недосконалість судової системи, недостатність фінансової мотивації працівника та його девіантну поведінку, складність фінансово-економічних зв'язків усередині організації, недосконалу систему контролю співробітників, безпечність і надмірну довірливість керівників. А серед найбільш типових виокремлено такі види корпоративного фінансового шахрайства: шахрайство зі сторони керівників та менеджерів організацій; шахрайство зі сторони постачальників; розтрата або крадіжки зі сторони найманих працівників; шахрайство зі сторони замовника або клієнта; афери з інвестиціями; шахрайство змішаного типу. Найбільш поширеними способами виявлення шахрайства в Україні є системи внутрішнього контролю щодо запобігання шахрайству серед персоналу різного рівня та внутрішній аудит фінансової звітності. При цьому констатовано, що зовнішні форми

контролю (зовнішній аудит, залучення зовнішніх консультантів для проведення незалежних розслідувань) є недооціненими.

У роботі доведено, що специфіка функціонування фінансового ринку (велика концентрація готівкових і безготівкових коштів, блискавичність проведення фінансових транзакцій, розмаїття фінансових послуг та інструментів із різним рівнем захищеності й ліквідності, стрімке поширення інтернет-технологій та зростання клієнтської бази) формує сприятливе підґрунтя для реалізації різного роду шахрайських схем на ньому. Дослідження способів реалізації шахрайських схем на ринку банківських і страхових послуг, ринку цінних паперів, валютному ринку, ринку криптовалют, ринку Forex та ринку нерухомості України засвідчило велику їх розмаїтість, складність та стрімку модифікацію, що зумовило необхідність вироблення комплексу заходів щодо боротьби із такими фінансовими злочинами як рівні держави загалом, так і фінансових інституцій зокрема.

Констатовано, що серед численних різновидів шахрайських схем, які реалізуються нині в Україні, вагому частку займають ті, що мають безпосередній стосунок до низки маніпуляцій із фінансовими ресурсами держави. Під шахрайством з фінансовими ресурсами держави запропоновано розуміти сукупність економічних відносин між юридичними або фізичними особами та державою в процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів держави, які реалізуються шляхом обману або зловживання довірою чи службовим становищем з метою отримання економічної або/та іншої вигоди і призводять до втрати (зменшення, недоотримання) бюджетних ресурсів внаслідок незаконного (нецільового) їх використання. Доведено, що в Україні найбільш поширеними видами шахрайства з фінансовими ресурсами держави є: нецільове використання бюджетних коштів; ухилення від сплати податків; шахрайство у сфері державних закупівель; фальсифікація фінансової звітності; незаконне привласнення активів; корупція і хабарництво. З метою виявлення та попередження випадків шахрайства з фінансовими ресурсами держави рекомендовано уніфікувати процедуру здійснення фінансового контролю

шляхом створення в Україні проанонсованого раніше Бюро фінансових розслідувань (у новій редакції – Бюро економічної безпеки) та посилити заходи фінансового впливу на порушників бюджетного законодавства з метою мінімізації уникнення відповідальності за шахрайські дії з ресурсами держави.

Аргументовано, що в сучасних умовах способи вчинення фінансового шахрайства стрімко удосконалюються, а аферисти, нерідко маскуючись під цілком добросовісні компанії, урізноманітнюють свою діяльність «цікавими» для пересічних громадян атрибутами. При цьому лєвова частка таких шахраїв працює на засадах мережевого маркетингу, що реалізується насамперед у формі фінансових пірамід. У роботі цей вид шахрайства позиціоновано як найбільш соціально та фінансово небезпечний, оскільки він пов'язаний із великою кількістю потерпілих та значними фінансовими збитками. Під фінансовою пірамідою запропоновано розуміти систему організації фінансових відносин (зазвичай під виглядом «надприбуткового» інвестиційного проекту чи іншого виду діяльності без створення доданої вартості), учасниками яких (нерідко – із застосуванням прийомів психологічного впливу) стають особи за умови внесення ними фінансових чи нефінансових активів, дохід на які виплачується, як правило, за рахунок внесків нових учасників. У роботі виокремлено найтипівіші ознаки фінансових пірамід, зокрема: пропозиція неймовірної прибутковості; відсутність ліцензій та наявність безлічі «грамот» від різноманітних рейтингових організацій і виставок; гучні гасла типу «стовідсоткове повернення коштів» з апелюванням до фактів участі в піраміді відомих чи популярних людей; наявність партнерських винагород за нових учасників; спроби активного залучення нових учасників шляхом проведення семінарів, розіграшів цінних призів, спільних походів тощо; відсутність попереджень про ризики або твердження про відсутність ризиків взагалі; акцент на негайності вкладення коштів; розташування юридичних адрес у кількох юрисдикціях; показове використання сучасних комп'ютерних технологій та офісних приміщень.

Аналіз зарубіжного досвіду протидії фінансовому шахрайству довів, що від цього виду злочину потерпають практично усі країни світу. Однак держави

з хорошою інвестиційною репутацією та чітко визначеними стратегічними орієнтирами сталого розвитку намагаються постійно удосконалювати заходи щодо попередження та мінімізації фінансового шахрайства. Як свідчить досвід цих країн, у сучасних умовах недостатньо просто криміналізувати такі злочини, нині необхідно сприяти тому, щоб інформація про переміщення фінансових потоків була максимально прозорою. До того ж, регулятори фінансових ринків повинні не лише тісно співпрацювати між собою, але й попереджати будь-які випадки уникнення покарання за шахрайські дії.

У роботі акцентовано, що нині важливим фактором, що сприяє стрімкому поширенню фінансового шахрайства в Україні, є відсутність чіткої заборони фінансового шахрайства на законодавчому рівні. Проте наголошено, що ані прийняття відповідних нормативно-правових актів, ані будь-які економічні реформи не будуть здатними сповна захистити громадян від різного роду шахрайських дій, якщо безпосередньо самі громадяни не прагнуть унеможливити собі і свої родини від шахрайських посягань. І роль держави у вирішенні цієї проблеми є надзвичайно вагомою. Відтак у дисертації сформовано теоретико-концептуальну модель реалізації державної політики у сфері попередження і мінімізації фінансового шахрайства в Україні, яка дає можливість комплексно протидіяти цьому негативному явищу та змістити вектор державної фінансової політики не лише на відшкодування завданих громадянам і державі збитків, але й на поступове формування передумов для унеможливлення реалізації шахрайських схем у майбутньому. Обґрунтовано, що систему заходів щодо захисту від ймовірних шахрайських дій слід впроваджувати за трьома основними напрямками: мінімізація причин фінансового шахрайства («мотивація» у «піраміді фінансового шахрайства»), мінімізація умов для вчинення такого шахрайства («можливість» у «піраміді фінансового шахрайства») та унеможливлення раціонального обґрунтування шахрайських діянь («виправдання» у «піраміді фінансового шахрайства»).

У дисертації наголошено, що в Україні однією із вагомих причин стрімкого поширення фінансового шахрайства є низький рівень фінансової грамотності населення. Відтак з метою його підвищення доцільним визнано:

впровадження курсів або занять з фінансової грамотності у закладах освіти України усіх рівнів, державних установах, компаніях, організаціях тощо; популяризацію інформаційно-роз'яснювальних матеріалів у засобах масової інформації у тісній взаємодії із правоохоронними органами та відповідними регуляторами; розроблення і ухвалення Кодексу стандартів і правил діяльності на фінансовому ринку в межах відповідних асоціацій; пропаганду основ фінансової грамотності та «здорового способу фінансового мислення» як важливої суспільної цінності. У системі запобігання і протидії фінансовому шахрайству важливу роль також відведено її інформаційній складовій, оскільки оприлюднення інформації про наявні та потенційно можливі шахрайські схеми у перспективі обмежуватиме обсяги поглинання ними фінансових ресурсів довірливих громадян.

Аргументовано, що сучасна система заходів щодо протидії фінансовому шахрайству має бути максимально науково обґрунтованою та практично вивіреною, а також вирізнятися комплексністю підходів і реальною взаємодією усієї системи фінансових та правоохоронних органів з обов'язковим залученням громадянського суспільства до цих процесів. Адже без активного реагування усіх учасників фінансового ринку, державних діячів і чиновників, власників і менеджменту організацій, а також громадян неможливими будуть позитивні зміни в економіці загалом та у контексті мінімізації ризиків фінансового шахрайства зокрема.

Основні результати дослідження впроваджено у практичну діяльність Фінансового відділу Чернівецької обласної ради, Департаменту регіонального розвитку Чернівецької обласної державної адміністрації, Акціонерного товариства «БАНК СІЧ», Товариства з обмеженою відповідальністю «Українська будівельна компанія «Мрія», Ради адвокатів Чернівецької області, а також у навчальний процес Тернопільського національного економічного університету.

Ключові слова: шахрайство, фінансове шахрайство, причини фінансового шахрайства, види та критерії ідентифікації фінансового шахрайства, способи виявлення фінансового шахрайства, наслідки фінансового

шахрайства, корпоративне фінансове шахрайство, шахрайство з фінансовими ресурсами держави, фінансова піраміда, напрями мінімізації фінансового шахрайства.

SUMMARY

Khamyha Yu.Ya. Financial Fraud: Identification Criteria and Ways to Minimize.
– Qualifying scientific paper on the rights of the manuscript.

Thesis for the degree of the Doctor of Philosophy in specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – West Ukrainian National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2020.

In the thesis theoretical and conceptual principles of financial fraud as a destructive economic phenomenon are substantiated, identification criteria and formulates practical recommendations on the vectors to minimize it under modern conditions are identified.

It is emphasized that the current socio-economic and political instability form a favorable basis for spread of various fraudulent schemes in Ukraine. However, despite the huge negative socio-economic consequences, this problem remains one of the least studied in modern financial science. In foreign countries, on the other hand, the problem of financial fraud is at the center of attention not only of financial scientists, but also of officials of the relevant governmental bodies. Therefore, in the thesis the problems of financial fraud were studied primarily from the point of view of economics and finance with the simultaneous use of the achievements of other scientific fields (jurisprudence, sociology, psychology, etc.).

Financial fraud is proposed to be considered as a set of economic relations that are realized by the legal entities or individuals (usually without violence) in the process of formation, distribution and use of financial resources (income) by deception or abuse of trust or official position in order to obtain economic and / or other benefits (personal, corporate or the benefit of the third parties).

The paper emphasizes that an important element of financial fraud identification is to identify the main causes (prerequisites) of this phenomenon, including: the

possibility, motivation and self-justification of fraudulent actions, reflected in the author's "pyramid" of causes and conditions for implementation of financial fraud. Among all the variety of financial fraud causes, the following main groups are identified: the causes of socio-economic, moral and psychological, regulatory and infrastructural, organizational nature, as well as victimhood (victimogenicity) of the Ukrainian citizens' behavior.

Considering that manifestations of fraud are quite diverse and are constantly modified and improved, the types of financial fraud (depending on the object of fraud; by scope; by method of commission; by method (tools) of implementation) are systematized and its generalized typology by institutional sectors of economy and depending on the object of fraud is formed in the thesis that will help to detect the most "sensitive" sectors of the national economy to financial fraud and to identify priorities and specific measures to combat this negative phenomenon in the modern realities.

In the thesis there is emphasized that under the conditions of rapid business processes complication and imperfect management structure, the problem of intensification of corporate fraud in domestic organizations became one of the major one. Among the most important factors that "feed" corporate financial fraud are the following: specifics of human nature, high level of corruption and imperfection of the court system, lack of financial motivation of employee and his/her deviant behavior, complexity of financial and economic relations within the organization, imperfect employee control system, carelessness and excessive trust of managers. And among the most typical are the following types of corporate financial fraud are the following: fraud by the heads and managers of organizations; fraud by suppliers; embezzlement or larceny by employees; fraud by the customer or client; investment scams; mixed fraud. The most common ways to detect fraud in Ukraine are internal control systems to prevent fraud among staff at various levels and internal audit of financial statements. It was stated that external forms of control (external audit, involvement of external consultants to conduct independent investigations) are underestimated.

In the paper it is proved that specifics of financial market functioning (high concentration of cash and non-cash funds, agility in conducting financial transactions,

diversity of financial services and instruments with different levels of security and liquidity, rapid spread of Internet technologies and growing customer base) form a favorable basis for different kind of fraudulent schemes on it. The study of fraudulent schemes implementation at the banking and insurance services market, securities market, foreign exchange market, cryptocurrency market, Forex market and real estate market of Ukraine showed their great variety, complexity and rapid modification, which necessitated a set of measures to combat such financial crimes both the state level in general and of financial institutions in particular.

It is stated that among the numerous types of fraudulent schemes, currently implemented in Ukraine, significant share is occupied by those that are directly related to a number of manipulations with the public finance resources. Fraud with public finance resources is proposed to be considered as a set of economic relations between legal entities or individuals and the state in the process of formation, distribution and use of public finance resources, which are realized by deception or abuse of trust or position to obtain economic and / or other benefits and lead to loss (reduction, underreceipt) of budget resources due to their illegal use (misuse). It is proved that the most common types of fraud with public finance resources in Ukraine are the following: misuse of budget funds; tax evasion; public procurement fraud; falsification of financial statements; misappropriation of assets; corruption and bribery. In order to detect and prevent cases of fraud with public finance resources, it is recommended to unify the procedure of financial control by establishing a previously announced Bureau of Financial Investigations (in the new addition – Bureau of Economic Security) and strengthen financial impact on violators of budget legislation to minimize liability for committed fraudulent acts with the state resources.

It is reasoned that in modern conditions, the methods of committing financial fraud are rapidly improving, and fraudsters, often being disguised as quite virtuous companies, diversify their activities with the attributes, “interesting” for ordinary citizens. At the same time, the bulk of such fraudsters work on the basis of network marketing that is implemented primarily in the form of financial pyramids. In the paper this type of fraud is positioned as the most socially and financially dangerous,

because it involves a large number of victims and leads to significant financial losses. The term of financial pyramid is proposed to be considered as the system of financial relations (usually in the form of “over-profitable” investment project or other activity without creating added value), participants in which (often using psychological methods) are individuals provided they contribute financial or non-financial assets, income from which is paid, as a rule, at the expense of contributions of new participants. In the paper there is highlighted the most typical features of financial pyramids, in particular: the offer of incredible profitability; lack of licenses and the presence of many “diplomas” from various rating organizations and exhibitions; big words such as “one hundred percent refund” with an appeal to the facts of participation in the pyramid of famous or popular people; availability of partner rewards for new participants; attempts to actively attract new participants through seminars, valuable prizes raffle, joint campaigns, etc.; no risk warnings or no risk claims at all; emphasis on immediate investment; location of legal addresses in several jurisdictions; demonstrative use of modern computer technology and office space.

Analysis of foreign experience in combating financial fraud has shown that almost all countries in the world suffer from this type of crime. However, countries with a good investment reputation and clearly defined strategic guidelines for sustainable development are constantly trying to improve measures to prevent and minimize financial fraud. As the experience of these countries shows, under modern conditions it is not enough to simply criminalize such crimes, now it is necessary to promote that information on the movement of financial flows becomes as transparent as possible. In addition, financial market regulators must not only work closely together, but also prevent any avoidance of fraud.

In the paper there is emphasized that currently an important factor contributing to the rapid spread of financial fraud in Ukraine is the lack of a clear ban on financial fraud at the legislative level. However, it is emphasized that neither adoption of relevant regulations nor any economic reforms will be able to fully protect citizens from all kinds of fraud, if the citizens themselves do not seek to protect themselves and their families from it. However, the role of the state in solving this problem is

extremely important. Therefore, theoretical and conceptual model of public policy in the field of prevention and minimization of financial fraud in Ukraine, which allows to comprehensively counteract this negative phenomenon and shift the vector of public financial policy not only to provide compensation to citizens and the state, but also to gradually form prerequisites for preventing the implementation of fraudulent schemes in future, is formed in the thesis. It is substantiated that the system of measures to protect against possible fraud should be implemented in three main areas: minimizing the causes of financial fraud (“motivation” in the “financial fraud pyramid”), minimizing the conditions for such fraud (“opportunity” in the “financial fraud pyramid”), and making rational justification of fraudulent acts impossible (“justification” in the “financial fraud pyramid”).

In the thesis it is emphasized that one of the important reasons for the rapid spread of financial fraud in Ukraine is low level of financial literacy of the population. Therefore, in order to increase it, it is expedient to: introduce financial literacy courses or classes in educational institutions of Ukraine of all levels, governmental bodies, companies, organizations, etc.; promotion of information and explanatory materials in the media in close cooperation with law enforcement agencies and relevant regulators; development and adoption of the Code of Standards and Rules of Activity in the financial market within the relevant associations; promoting the basics of financial literacy and “sound financial thinking” as an important social value. An important role in the system of prevention and counteraction to financial fraud is also given to its information component, as disclosure of information about existing and potentially fraudulent schemes in future will limit the absorption of financial resources of gullible citizens.

It is reasoned that the current system of measures to combat financial fraud should be scientifically sound and practical and distinguished by the complexity of approaches and real interaction of the entire system of financial and law enforcement bodies with the mandatory involvement of civil society in these processes. After all, without an active response of all financial market participants, statesmen and officials, owners and management of organizations, as well as citizens, positive

changes in the economy in general and in the context of minimizing the risks of financial fraud in particular will be impossible.

The main results of the study are implemented into practice of the Financial Department of Chernivtsi Regional Council, the Department of Regional Development of Chernivtsi Regional Public Administration, Joint Stock Company “BANK SICH”, Limited Liability Company “Ukrainian Construction Company” Mriya”, Bar Council of Chernivtsi Region, as well as into the educational process of Ternopil National Economic University.

Key words: fraud, financial fraud, causes of financial fraud, types and criteria of financial fraud identification, ways to detect financial fraud, financial fraud consequences, corporate financial fraud, fraud with public finance resources, financial pyramid, ways to minimize financial fraud.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Хамига Ю.Я. Напрями детінізації економіки України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2017. Вип. 23, Ч. 1. С.175-178 (0,36 д.а.).

2. Хамига Ю.Я., Сокровольська Н.Я. Корупція як один із чинників, що впливає на ризик фінансового шахрайства. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: «Економіка і управління». 2018. Т. 29 (68). № 6. С. 137-140. 0,52 д.а. (особистий внесок автора: досліджено механізми протидії фінансовому шахрайству і корупції у контексті забезпечення корпоративної безпеки) (0,26 д.а.).

3. Хамига Ю.Я., Сокровольська Н.Я. Протидія фінансовому шахрайству у вітчизняних організаціях. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2018. Вип. 22. Ч. 3. С. 73-76. 0,62 д.а. (особистий внесок автора: виокремлено основні методи протидії фінансовому шахрайству в українських організаціях) (0,31 д.а.).

4. Хамига Ю.Я., Сокровольська Н.Я. Фінансове шахрайство: шляхи попередження та методи боротьби. Вісник Одеського національного університету. Серія: «Економіка». 2018. Т. 23. Вип. 6 (71). С. 168-172. 0,64 д.а. (особистий внесок автора: досліджено різновиди фінансового шахрайства та його вплив на розвиток організацій в Україні) (0,32 д.а.).

5. Kizyma T.O., Lobodina Z.M., Khamyha Yu.Ya. Fraud with financial resources of the state: types and effect on the shadow economy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №2 (29). С. 355-363. 0,69 д.а. (особистий внесок автора: досліджено нецільове використання бюджетних коштів та фінансові маніпуляції у сфері державних закупівель як найпоширеніші різновиди шахрайства з фінансовими ресурсами держави) (0,23 д.а.) (Web of Science).

6. Кізіма Т., Хамига Ю. Фінансове шахрайство: теоретична концептуалізація та економічне підґрунтя. Світ фінансів. 2019. Вип. 2 (59). С. 109-123. 1,08 д.а. (особистий внесок автора: досліджено генезис та запропоновано авторську дефініцію фінансового шахрайства) (0,54 д.а.).

7. Кізіма Т.О., Хамига Ю.Я. Шахрайство з фінансовими ресурсами територіальних громад: сутність, види та напрями мінімізації. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика ; за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль : Економічна думка, 2019. 280 с. С. 246-257. 0,70 д.а. (особистий внесок автора: охарактеризовано найбільш поширені різновиди шахрайства з фінансовими ресурсами територіальних громад) (0,35 д.а.).

8. Khamyha Yu. Financial pyramids as a type of financial fraud: theoretical-motivational aspect. European Journal of Economics and Management. 2020. Vol. 6, Issue 3. P. 15-22 (0,89 д.а.).

Опубліковані наукові праці апробаційного характеру:

9. Хамига Ю.Я. Шляхи мінімізації тіньової економіки України. Напрями розвитку ринкової економіки на засадах конкурентоспроможності, інноваційності та сталості : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 11 листопада 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька державна інженерна академія, 2017. С. 178-179 (0,12 д.а.).

10. Хамига Ю.Я. Запобігання фінансовому шахрайству в державному секторі економіки. Corporate Governance: Strategies, Technology, Processes : II International Scientific Conference (Leipzig, Germany, October 26, 2018). Leipzig: Baltija Publishing, 2018. P. 237-239 (0,18 д.а.).

11. Хамига Ю.Я. Основні засади протидії фінансовому шахрайству. Актуальні проблеми модернізації фінансової системи України : матеріали X Всеукраїнської студентської наукової конференції (м. Чернівці, 1 листопада 2018 р.). Чернівці: ЧНУ, 2018. С. 123-124 (0,12 д.а.).

12. Хамига Ю.Я. Проблеми фінансового шахрайства в банківській сфері. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 30 листопада 2018 р.). Харків: ХНУВС, 2018. С. 284-286 (0,15 д.а.).

13. Хамига Ю.Я. Методи боротьби з корупцією, яка впливає на ризик фінансового шахрайства в Україні. Проблеми та перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 18 березня 2019 р.). Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. С. 111-113 (0,13 д.а.).

14. Хамига Ю.Я. Фальсифікація фінансової звітності як різновид фінансового шахрайства. Економічний і соціальний розвиток України у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації : збірник тез доповідей XVI Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Тернопіль, 9-10 квітня 2019 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 201-203 (0,11 д.а.).

15. Хамига Ю.Я. Корупція – основний фактор, який впливає на ризик фінансового шахрайства. Сучасні тенденції розвитку світової економіки: нові виклики та проблеми : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 квітня 2019 р.). Одеса: МГУ, 2019. С. 212-214 (0,12 д.а.).

16. Хамига Ю. Основні заходи протидії фінансовому шахрайству в Україні. Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 10 вересня 2019 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 133-136 (0,13 д.а.).